Archeologienota projectcode : 2017E14

Geraardsbergen – Viane – Heraanleg van de wegenis en riolering

1 Hoofdstuk 1: Gemotiveerd advies

1.1 Kader

De stad Geraardsbergen wenst de bestaande riolering in de Akrenstraat, Vianeplein en een deel van de Edingseweg (gelegen in de deelgemeente Viane) te vernieuwen, waarbij een gescheiden stelsel wordt aangelegd. Hierbij wordt ook de wegenis vernieuwd.

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.[1]

1.2 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het reeds uitgevoerde bureauonderzoek toont aan dat er een bodemarchief aanwezig is; de aard en bewaring is echter nog onbekend.

Qua aard van het archeologisch kennispotentieel binnen het projectgebied gaat het met zekerheid om historische wegtracés, pleinniveaus, een waterput en een schandpaal. De precieze omschrijving, aflijning, densiteit en bewaring van deze archeologische sporen zijn in deze fase echter nog niet te bepalen. Daarnaast is er ook de *mogelijkheid* dat er andere archeologische sporen en structuren aanwezig zijn binnen het projectgebied. Ten eerste gaat het dan om eventuele begraving rond de Sint-Niklaaskapel, die teruggaat tot de 13de eeuw. Hoewel uit het historisch kaartmateriaal en de parochiearchieven geen aanwijzingen naar voor komen om begraving op deze locatie te vermoeden, kan het ook niet uitgesloten worden dat er in vroegere periodes rond de kapel begraven werd. Hoewel het vroegere tracé van de Vianeplein(straat) dan wel een begrenzing lijkt te zijn, waarbij het huidige projectgebied ten zuiden ligt en de kapel ten noorden, hoeft dit ook niet te betekenen dat dit altijd zo geweest is.

[1] Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0, ingegaan op 1 januari 2017.

Verder vooronderzoek is dus noodzakelijk om de exacte aard, omschrijving, aflijning, densiteit en bewaring van het aanwezige archeologisch bodemarchief te achterhalen. Een vooronderzoek met ingreep in de bodem is de aangewezen methode om dit verdere onderzoek uit te voeren (voor keuze en motivering, zie hieronder).

Tot op heden kon enkel vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd worden (bureauonderzoek). Een terreinonderzoek wordt omwille van planning en maatschappelijke redenen uitgesteld tot na de bouwaanvraag.

De reden hiervoor is de **onverenigbaarheid met de noodzakelijke timing voor het uitvoeren van de wegeniswerken**. Op het plein vindt midden september en eind april/begin mei de jaarlijkse dorpskermis plaats. De heraanleg van de wegenis moet kunnen geschieden tussen deze twee doprskermissen, waardoor de planning en uitvoering van dit project strikt gevat is door deze data. De werken zijn gepland om na de septemberkermis in het najaar te starten en vóór de meikermis afgerond te zijn. De tijdsperiode tussen mei en september zou immers problematischer zijn, ook al gelet op bouwverlof en dergelijke meer.

Een uitvoering van een proefputtenonderzoek en de rapportage ervan voorafgaand aan de stedenbouwkundige aanvraag is binnen deze noodzakelijke timing niet mogelijk.

Bovendien acht het opdrachtgevend bestuur het om **verkeerstechnische en verkeersveilige redenen** wenselijk om het proefputtenonderzoek op dit kleine plein uit te voeren in een verkeersluwe periode buiten de schoolperiode, gelet op de aanwezigheid van een school op het plein.

Om voornoemde maatschappelijke redenen wordt derhalve geopteerd een vooronderzoek **via uitgesteld traject** te volgen.

1.3 De afwezigheid van een archeologische site

Het projectgebied is gelegen in de **dorpskern van Viane**, een gehucht waarvan de vroegste vermelding teruggaat tot de 13de eeuw. Het gehucht ligt ten zuiden van de Markvallei, waarin een sterk meanderde beek met verschillende aftakkingen loopt. Aan de rand van het gehucht Viane lag het Vianeplein. Het voormalige plein was groter dan het huidige, en werd doorsneden door het oude tracés van de huidige Vianeplein(straat) en de Edingseweg. Op dit plein waren een kapel, een poel, een waterput en een schandpaal aanwezig. **Er zijn dus zeker archeologische sporen aanwezig**; er is geen afwezigheid van een archeologische site.

1.4 Impactbepaling

Het totale tracé heeft een oppervlakte van 6068,201 m² en een lengte van ca. 280 m. De terreinen zijn reeds verstoord bij de aanleg van de huidige wegenis en riolering.

De geplande werken omvatten de heraanleg van de Akrenstraat, het Vianeplein en een deel van de Edingseweg. De nieuwe riolering komt in de Akrenstraat en in de Vianeplein(straat), op 1,00 à 1,90 m onder het maaiveld en dus deels dieper dan de bestaande infrastructuur. Op het Vianeplein zelf en in de Edingsestraat wordt geen nieuwe riolering voorzien. De bestaande riolering op het plein wordt dicht gemetst. De nieuwe wegenis wordt tussen 29,5 cm en 61 cm diep aangelegd. De werken zullen deels binnen de bestaande lijninfrastructuur plaatsvinden. Daar waar de nieuwe riolering dieper wordt aangelegd, in de Akrenstraat en de Vianeplein(straat), is er een duidelijke impact op het bodemarchief.

1.5 De waardering van de archeologische site

Een eventuele archeologische site is zeker al deels verstoord door de aanleg van de bestaande wegenis en rioleringsinfrastructuur, met name in de Akrenstraat, een deel van de Vianeplein(straat), het plein zelf, en de Edingseweg. Delen kunnen echter nog ongeschonden zijn, met name ook op het plein en in de Vianeplein(straat), nabij de aansluiting met de Edingseweg. Naar analogie met andere

dorpskernonderzoeken (Moorsel, Brakel, Burst) kan verwacht worden dat delen van de historische kern nog bewaard zijn. Gelet op het feit dat er in de dorpskern van Viane nog geen archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden en het feit dat het hier een dorp met een complexe geschiedenis betreft, zal het archeologisch onderzoek per definitie nieuwe inzichten opleveren.

In dit kader opent zich een mogelijkheid om onderzoek te voeren naar **de ontwikkeling van een middeleeuwse dorpskern** waarover vanuit archeologische hoek weinig informatie en kennis voorhanden is (cf. Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Archeologie, zowel bij de Vroege en Volle Middeleeuwen als bij de Late Middeleeuwen en Moderne Tijden). Vanuit deze redenering heeft het projectgebied een wezenlijk onderzoekspotentieel op lokaal, regionaal en zelfs Vlaams niveau.

De tracés van de huidige Akrenstraat en Edingsweg zijn minstens sinds de 16de eeuw dezelfde als vandaag. De bestaande riolering heeft de eventueel aanwezige oudere wegtracés zeker al verstoord. Daarom is het verdere vooronderzoek gericht op de zone van het voormalige Vianeplein; hier is het bodemarchief minder verstoord.

1.6 De bepaling van de maatregelen

Het bepalen van concrete maatregelen over hoe om te gaan met eventueel aanwezig archeologisch erfgoed in kader van de geplande werken zal pas kunnen geschieden na het doorlopen van een **vooronderzoek met ingreep in de bodem**. Een omstandige omschrijving en motivering van de te nemen stappen daartoe is hieronder te vinden.

2 Hoofdstuk 2: Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Naam en adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer: Stad Geraardsbergen, Weverijstraat 20, 9500 Geraardsbergen

Erkenningsnummer van de erkende archeoloog: SOLVA, OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Naam en adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog: SOLVA – Gentsesteenweg 1B, 9520 Vlierzele (Sint-Lievens-Houtem)

Locatie: Oost-Vlaanderen, Geraardsbergen (Viane), Akrenstraat, Vianeplein, Edingseweg (figuur 1).

Bounding box: punt 1: x = 118 467,90 / y = 159 406,73; punt 2: x = 118 125,32 / y = 159 069,83.

Kadastrale gegevens: Geraardsbergen; 16de afdeling, Sectie A en B (openbaar domein).

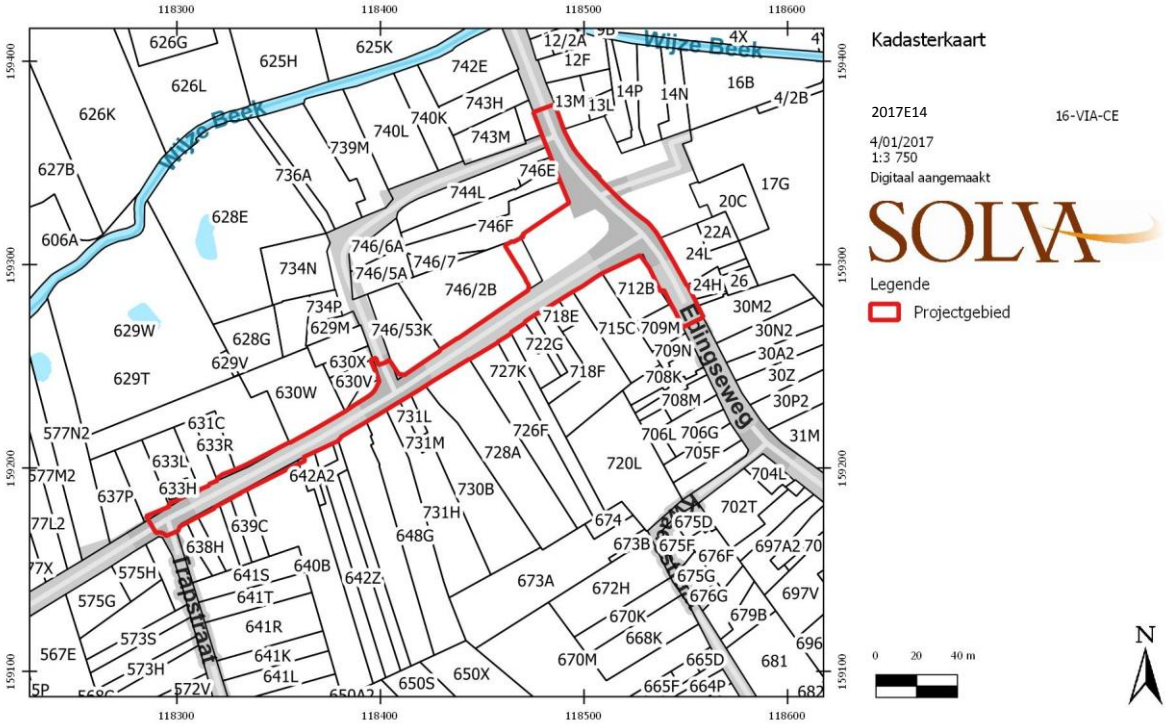

Figuur 1. Uittreksel van het kadastraal plan met de situering van het onderzoeksgebied (AGIV, geraadpleegd via WMS).

2.2 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

2.2.1 De geplande werken[2]

2.2.1.1 Het projectgebied

Het projectgebied start op het kruispunt van de Akrenstraat met de Trapstraat en volgt de Akrenstraat tot waar deze overgaat in Vianeplein, dit is een afstand van ca. 130 m. De straat Vianeplein loopt nog ca. 150 m door tot aan de Edingseweg. Noordwestelijk van dit kruispunt is een plein gelegen dat tot het projectgebied behoort. Dit plein heet ook Vianeplein.[3] Het deel van de Edingseweg tussen huisnummers 418 en 437 behoort ook tot het projectgebied.

2.2.1.2 De bestaande toestand

Zie **figuren 2 en 3** voor een bestaande toestand van het projectgebied, voor een gedetailleerdere versie zie **bijlage** plan 1.

[2] Zie ook bijlagen 1 t.e.m. 7.

[3] Om verwarring te vermijden wordt vanaf nu met Vianeplein(straat) de eigenlijke straat bedoeld, die in het verlengde van de Akrenstraat ligt en aansluit op de Edingseweg. Het plein dat zich ten noordwesten van de kruiding Vianeplein(straat) en Edingsweg bevindt, wordt Vianeplein of kortweg plein genoemd.

De **huidige riolering** ligt op verschillende dieptes. In de Akrenstraat ligt ze op ca. 1,50 à ca. 1,70 m onder het maaiveld, in Vianeplein(straat) op ca. 1,20 à ca. 1,40 m en in de Edingseweg op ca. 1,20 à ca. 1,40 m onder het maaiveld. In de Akrenstraat, Vianeplein(straat) en Edingseweg ligt de riolering grotendeels ter hoogte van de voetpaden, en in de Akrenstraat en Vianeplein(straat) ook onder het zuidelijke deel van de weg. Over het plein loopt ook een riolering. Deze komt uit de Edingseweg, uit zuidoostelijke richting, waarbij drie leidingen eerst samenkomen in een inspectieput op ca 1,30 m onder het maaiveld, waarna ze verderlopen naar een inspectieput in het noordwesten (op ca. 1,40 m onder het maaiveld). Vanuit deze inspectieput loopt de riolering in zuidwestelijke richting, dwars over het plein, naar een inspectieput op ca. 1,70 m onder het maaiveld. Op deze inspectieput sluit de noordelijke riolering die verder loopt in de Akrenstraat en Vianeplein(straat) aan. De afwatering gebeurt vanuit de inspectieput op het plein (deze op ca. 1,40 m onder het maaiveld) naar het noorden (via de Edingseweg).

Deze rioleringen zijn allemaal in betonbuizen met een diameter van 400 mm. De enige uitzondering hierop vormt een deel van de riolering tussen de twee inspectieputten in de Edingseweg (500 mm diameter), en het deel vanuit de meest noordelijke inspectieput op het plein: de riolering die hieruit vertrekt richting Edingsweg heeft een diameter van 600 mm.

De opbouw van de **huidige wegenis** is gekend via technische boringen, uitgevoerd in kader van de herinrichting van de schoolomgeving.[4]

*Zie **figuren 4 en 5** voor de locatie van de boringen, **figuren 6 en 7** voor de boorstaten.*

Er zijn twee boringen uitgevoerd, de eerste ter hoogte van het kruispunt Akrenstraat-Trapstraat, de tweede ter hoogte van huisnummer 67 in Vianeplein(straat), nabij het kruispunt met de Edingseweg. Beide boringen tonen aan dat het tot op - 0,15 m onder het maaiveld om asfalt gaat, en tot - 0,35 m onder het maaiveld om steenslag. Daaronder bevindt zich bij Boring 1 tot op een diepte van - 6,00 m onder het maaiveld een afwisseling van zand- en leemlagen. Bij Boring 2 gaat het tot op een diepte van - 1,50 m onder het maaiveld om zand, daaronder tot op een diepte van - 6,00 m onder het maaiveld om leem. Het is mogelijk en ook waarschijnlijk dat er zich onder de steenslagfundering nog een opmaaklaag bevindt. Het zou dan om de eerste zandige laag gaan, die zich op een diepte tussen - 0,35 m en - 0,50 m onder het maaiveld bevindt. De aanwezigheid van deze laag kan op basis van de boringen niet zomaar aangenomen worden, aangezien het ook om een Quartaire afzetting kan gaan. Daarom wordt er hier van uitgegaan dat de wegopbouw minstens 0,35 m dik is.

[4] Booronderzoek uitgevoerd door Group Van Vooren, rapportnummer ORGMA1600570/2/gw. Dit rapport werd ons bezorgd door stad Geraardsbergen.

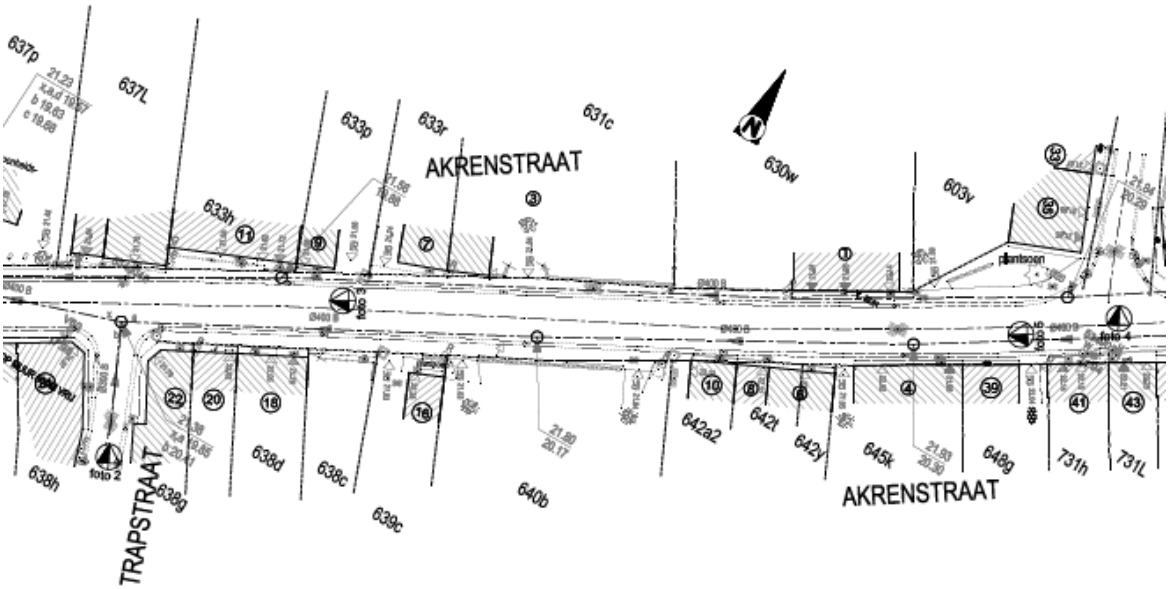

Figuur 2. Bestaande toestand projectgebied (Stad Geraardsbergen).

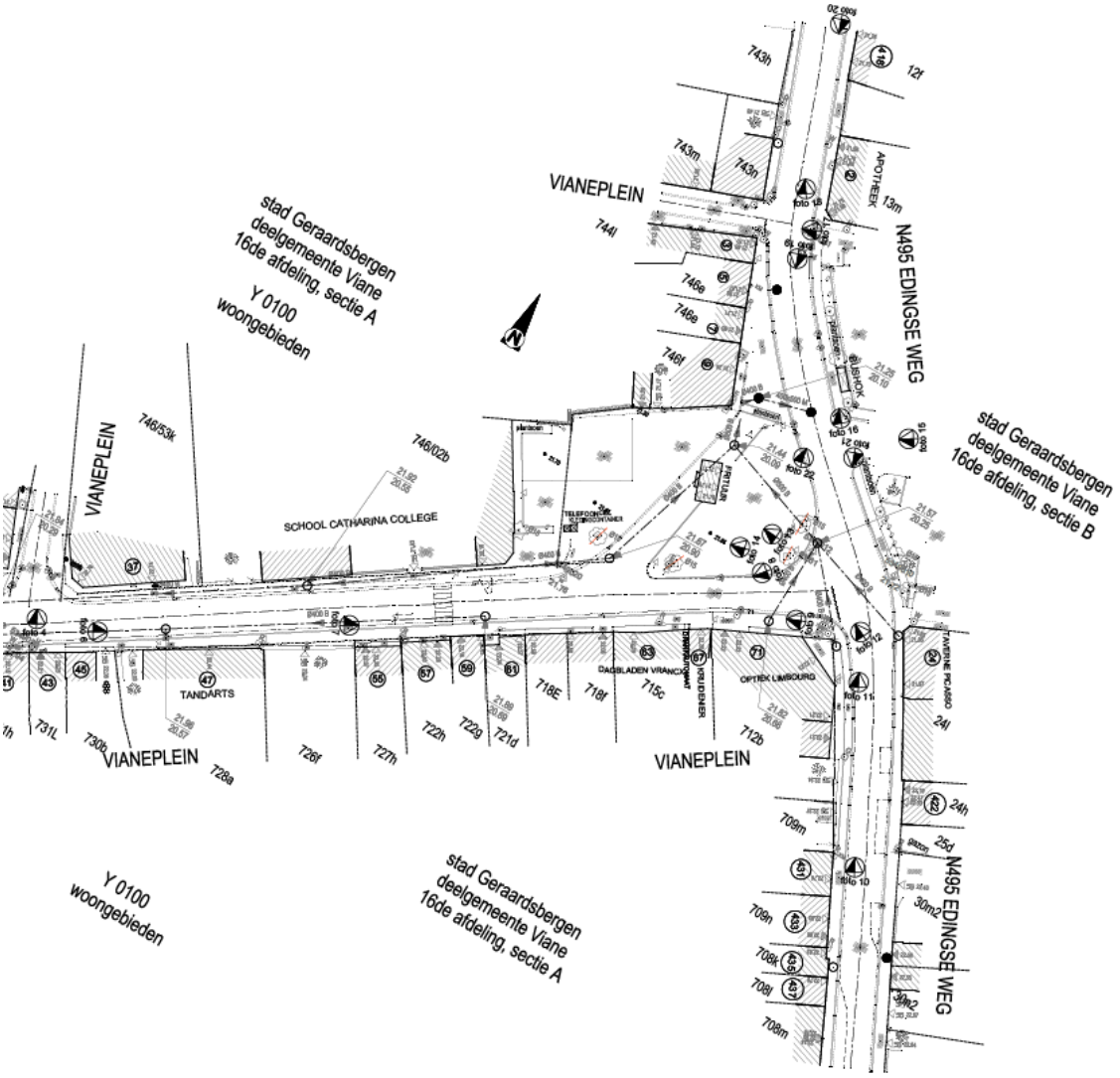

Figuur 3. Bestaande toestand projectgebied (Stad Geraardsbergen).

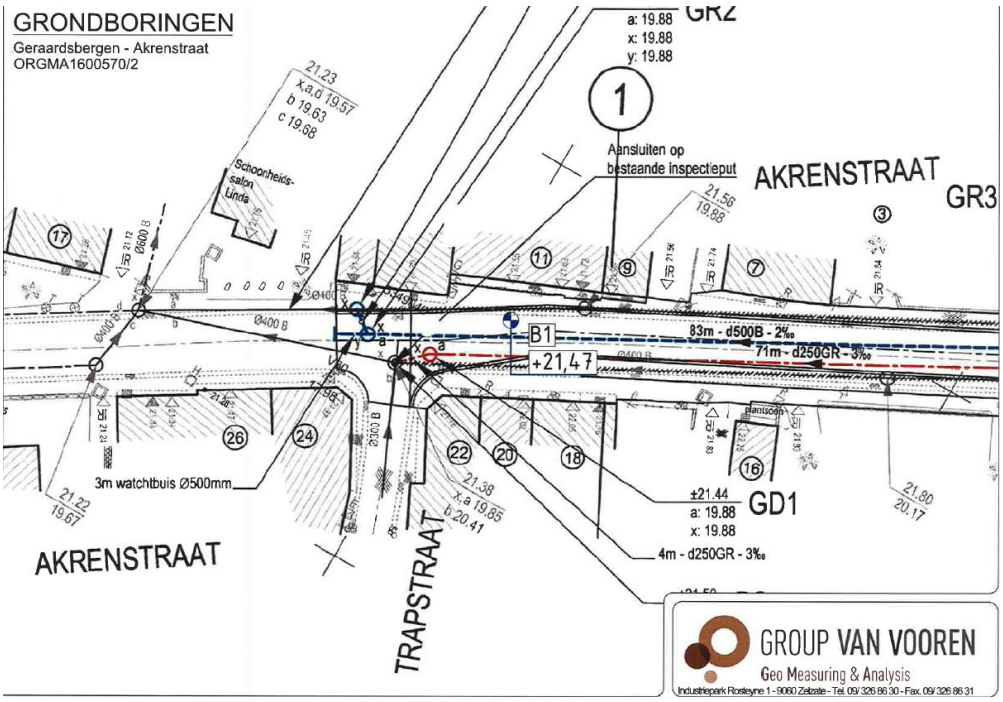

Figuur 4. Locatie van Boring 1 (Group Van Vooren, verkregen via Stad Geraardsbergen).

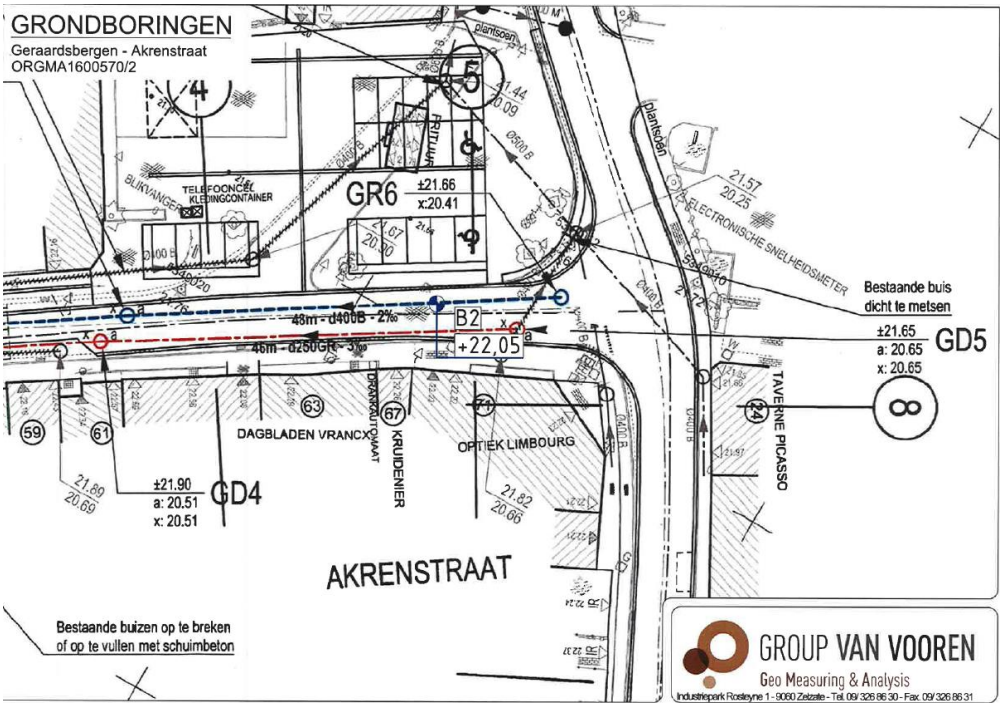

Figuur 5. Locatie van Boring 2 (Group Van Vooren, verkregen via Stad Geraardsbergen).

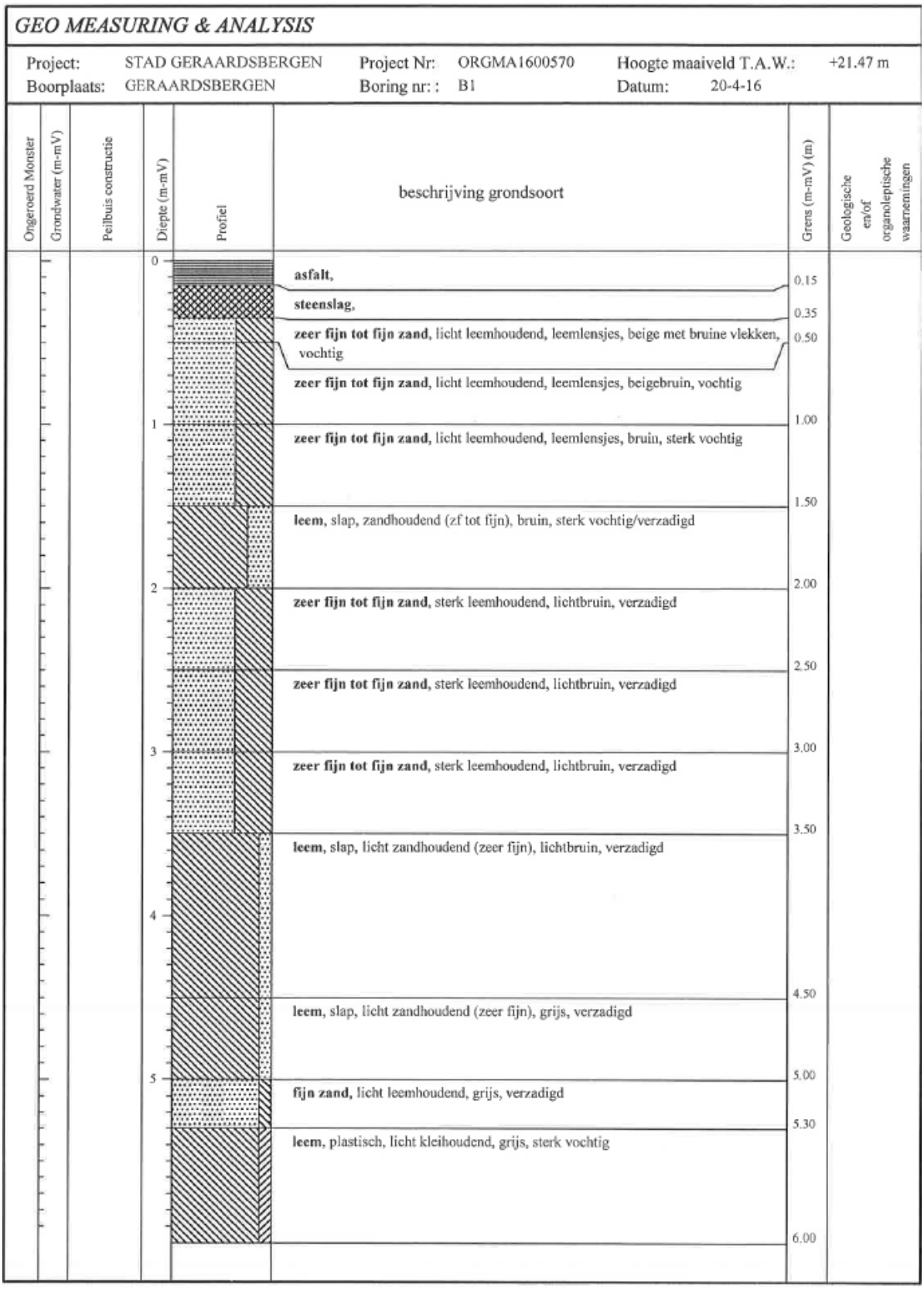

Figuur 6. Boorstaat van Boring 1 (Group Van Vooren, verkregen via Stad Geraardsbergen).

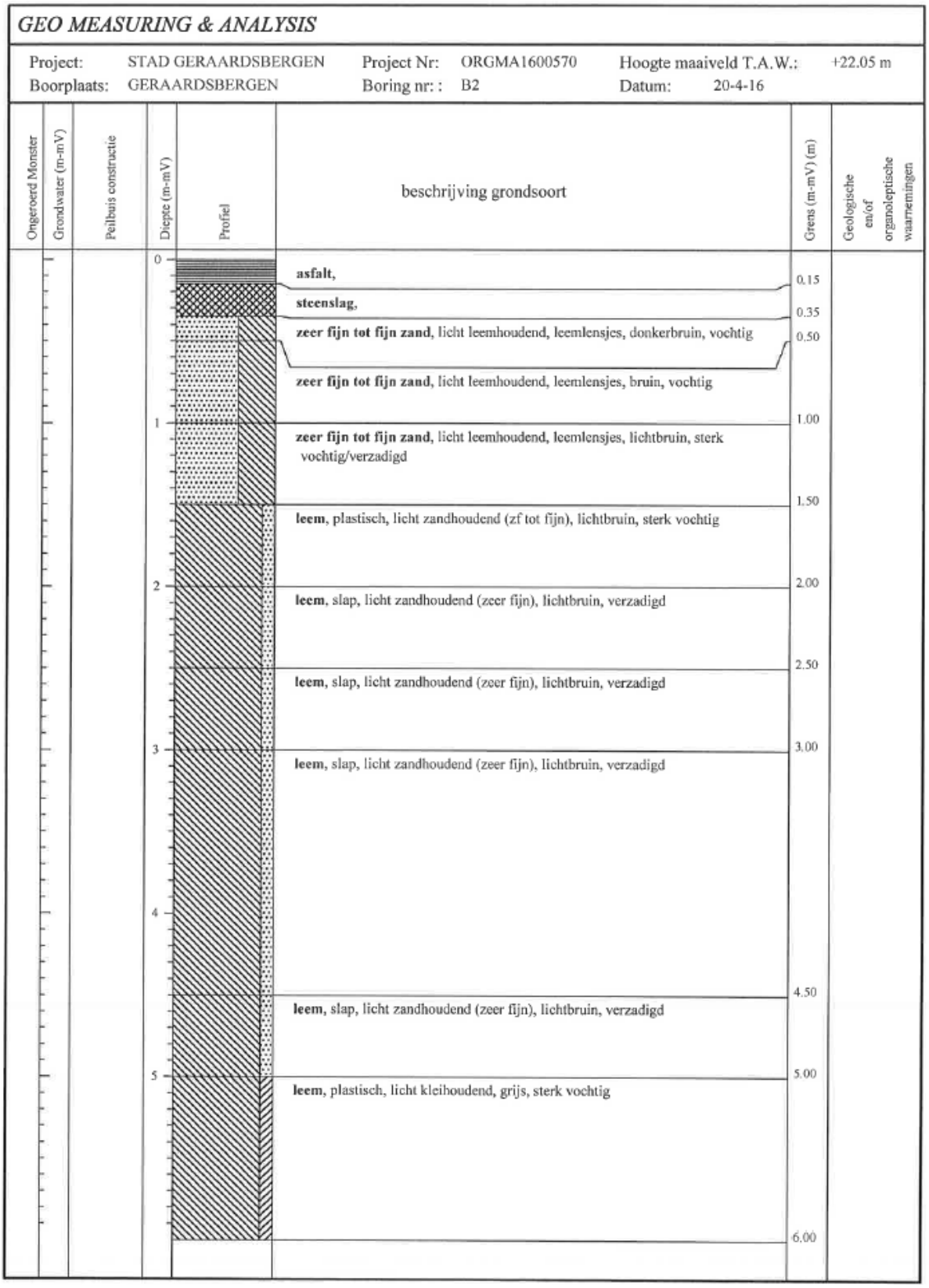

Figuur 7. Boorstaat van Boring 2 (Group Van Vooren, verkregen via Stad Geraardsbergen).

2.2.1.3 De ontworpen toestand

Rioleringswerken

De nieuwe rioleringsbuizen, met name gescheiden DWA- en RWA-leidingen, worden **enkel** geplaatst in de **Akrenstraat en Vianeplein(straat)**. Er komt geen nieuwe riolering op het plein zelf en in de Edingseweg.

De bestaande riolering wordt opgebroken in de Akrenstraat. De nieuwe DWA-leiding in de Vianeplein(straat) wordt over een deel op hetzelfde tracé als de bestaande riolering gelegd; ongeveer vanaf huisnummer 45 wijken de tracés af waarbij de nieuwe DWA-leiding in de Akrenstraat zo'n 3,00 m (as tot as) ten noorden van de bestaande leiding zal lopen. De nieuwe RWA-leiding start ter hoogte van het kruispunt met de Edingseweg met het Vianeplein(straat) en loopt vanaf huisnummer 63 parallel aan de bestaande leiding maar wel zo'n 4,00 à 5,00 m naar het zuiden. De bestaande leiding die onder het plein loopt, wordt dicht gemetst.

De nieuwe leidingen zullen op ca. 1,00 tot ca. 1,90 m onder het maaiveld worden gelegd.

*Zie **figuren 8 en 9**. Voor een gedetailleerdere versie zie **bijlage** plan 2.*

Het verloop van deze leidingen is als volgt.

De RWA-leiding start ter hoogte van het kruispunt met de Edingseweg en bevindt zich daar op een diepte van 1,25 m onder het maaiveld (hoogte maaiveld is hier 21,66 m TAW). Vervolgens loopt ze over een afstand van 48 m naar het westen, in buizen van 400 mm diameter naar een inspectieput waar ze op aansluit op 1,60 m onder het maaiveld. Vanuit deze inspectieput loopt ze over een afstand van 75 m in buizen met diameter 400 mm naar een inspectieput, op 1,86 m onder het maaiveld (22,02 m TAW). Vervolgens gaat het over een afstand van 61 m, in buizen van 500 mm diameter, naar een inspectieput waar de leiding in aankomt op 1,90 m onder het maaiveld. Daarna loopt ze over een afstand van 83 m in buizen van 500 mm diameter naar een inspectieput op diepte 1,65 m onder het maaiveld. Ten slotte loopt ze 3,00 m in buizen van 500 mm diameter naar een bestaande inspectieput, waar de leiding in aankomt op 1,75 m onder het maaiveld (21,45 m TAW).

De DWA-leiding start ook ter hoogte van de Edingseweg en sluit hier aan op een bestaande leiding. De leiding vertrekt op 1,00 m onder het maaiveld (dat hier op 21,65 m TAW ligt). Vervolgens gaat ze over een afstand van 46 m naar het westen, in buizen van 250 mm diameter naar een inspectieput waar ze toekomt op 1,40 m onder het maaiveld. Van hieruit loopt de leiding over een afstand van 75 m in buizen van 250 mm diameter naar een inspectieput op 1,70 m onder het maaiveld (21,98 m TAW). Daarna loopt ze over een afstand van 63 m in 250 mm diameter buizen naar een inspectieput waar ze aankomt op 1,85 m onder het maaiveld. Dan gaat het over een afstand van 71 m in buizen met een diameter van 250 mm naar een inspectieput op 1,55 m diepte. Ten slotte loopt ze nog eens 4 m in buizen van 250 mm om aan te sluiten op het bestaande net; deze aansluiting bevindt zich op 1,65 m onder het maaiveld (21,50 m TAW).

De onderlinge afstand van de nieuwe leidingen schommelt tussen ca. 2,00 tot ca. 3,00 m (as op as).

*Voor dwarsprofielen 1 t.e.m. 5: zie **figuren 10 t.e.m. 12** en aangeduid op **figuren 8 en 9**. Voor een gedetailleerde versie zie **bijlagen** 3, 4 en 5. Voor een lengteprofiel, zie **bijlage** 2.*

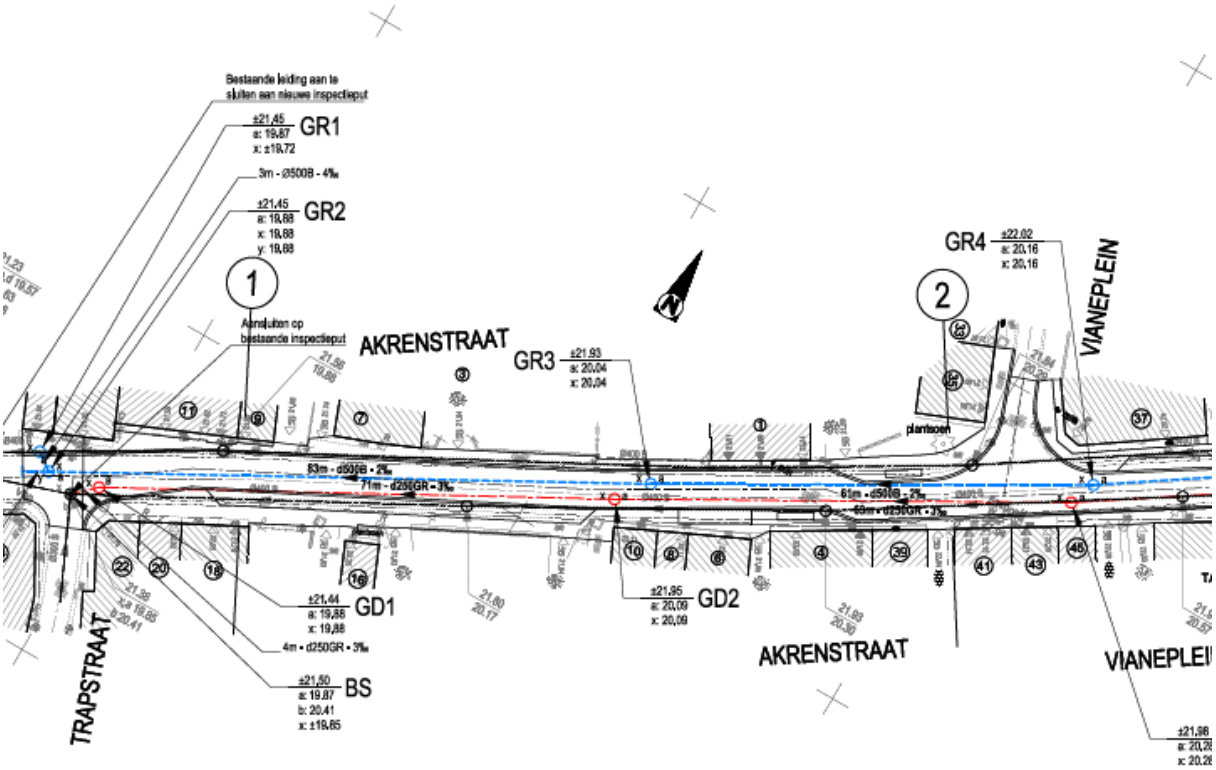

Figuur 8. Ontworpen toestand riolering (Studiebureau Arcadis). Een gedetailleerde versie is te vinden bij de bijlagen, plan 2.

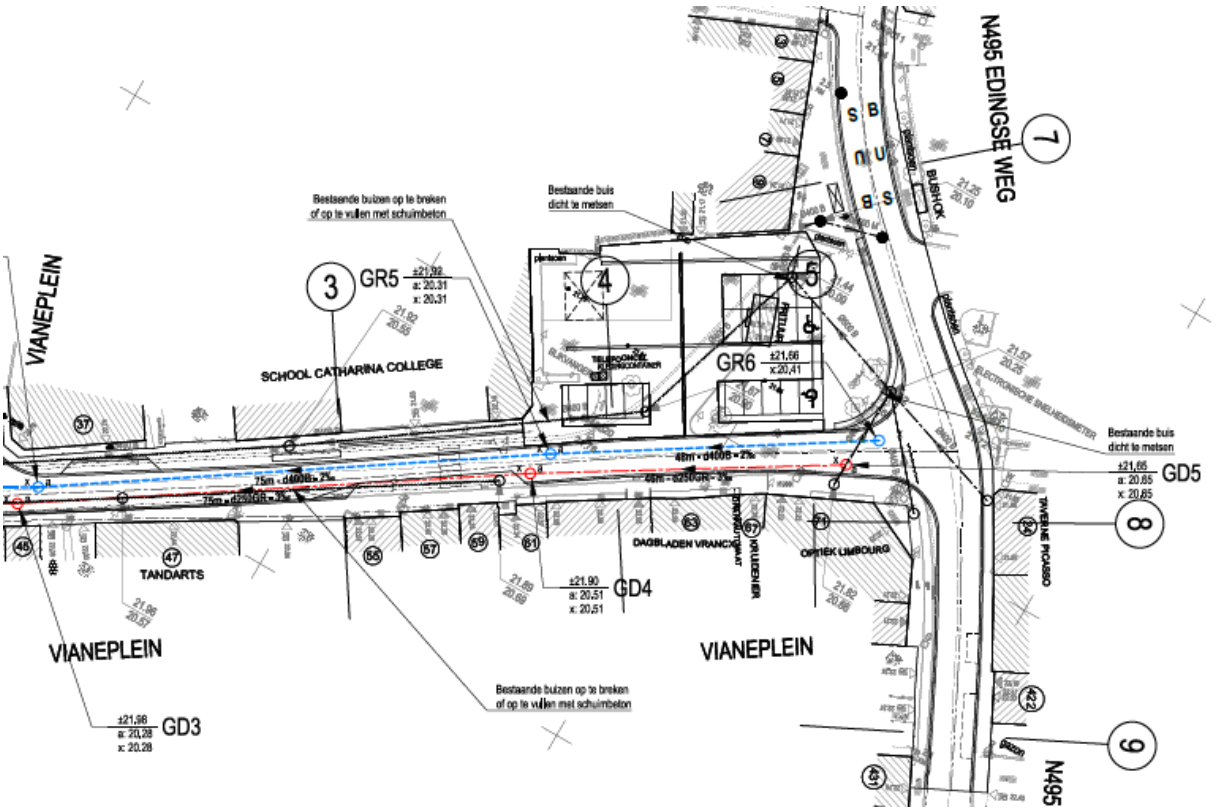

Figuur 9. Ontworpen toestand riolering (Studiebureau Arcadis). Een gedetailleerde versie is te vinden bij de bijlagen, plan 2.

| | | |

| | | |

| | | |

Wegeniswerken

De wegenis wordt volledig vernieuwd (*zie **figuur 13-14** en **bijlage** plan 6)* en dit volgens vier mogelijke dwarsprofielen (zie ***bijlage** plan 7*).

*Voor de opbouw van de wegenis verwijzen we naar **figuren 15-18**.*

Het eerste dwarsprofiel (A) (zie **figuur 15** en aangeduid op **figuur 13**), ter hoogte van het begin van de Akrenstraat, bestaat uit een rijweg van 5,00 m breed met aan beide zijden een kantstrook van 0,30 m breed. Langs één zijde is er ook nog een parkeerstrook gepland van 2,00 m breed. Beide zijden worden afgesloten met een voetpad van variërende breedte.

Het tweede dwarsprofiel (B) (zie **figuur 16** en aangeduid op **figuur 14**), ter hoogte van het Vianeplein, begint (noordelijke zijde) met een parkeerstrook van 10,00 m breed omsloten langs beide zijden met een overrijdbare zone van ca. 5,50 m breed. Vervolgens is er wederom een parkeerstrook van 5,00 m breed afgesloten met een haagmassief met een breedte van 1,00 m. Langs de andere zijde van het haagmassief is er een rijweg van 5,00 m breed gepland, wederom aan beide zijden een kantstrook van 0,30 m breed. Het voetpad langs de haagzijde heeft een geplande breedte van 1,75 m, de andere zijde heeft een variërende breedte.

Het derde dwarsprofiel (C) (zie **figuur 17** en aangeduid op **figuur 14**), ter hoogte van de Edingseweg, bestaat uit een rijweg van 6,10 m breed met aan beide zijden met een kantstrook van 0,30 m breed. Beide zijden worden afgesloten met een voetpad van variërende breedte.

Het vierde en laatste dwarsprofiel (D) (zie **figuur 18** en aangeduid op **figuur 14**), op de overgang van het plein naar de Vianeplein(straat), bestaat uit een rijweg met variërende breedte aansluitend langs één zijde op de Edingseweg. De andere zijde bestaat uit een kantstrook van 0,30 m breed, een voetpad met variërende breedte en een haagmassief van 1,00 m breed (zelfde als bij dwarsprofiel C).

Voor de aanleg van de nieuwe wegenis wordt tussen 29,5 cm en 60 cm onder het maaiveld gegraven voor de fundering. Ter hoogte van dwarsprofiel A gaat het om 45 cm; ter hoogte van dwarsprofiel B om 29,5 cm; ter hoogte van dwarsprofiel C om 61 cm; ter hoogte van dwarsprofiel D om 45 cm.

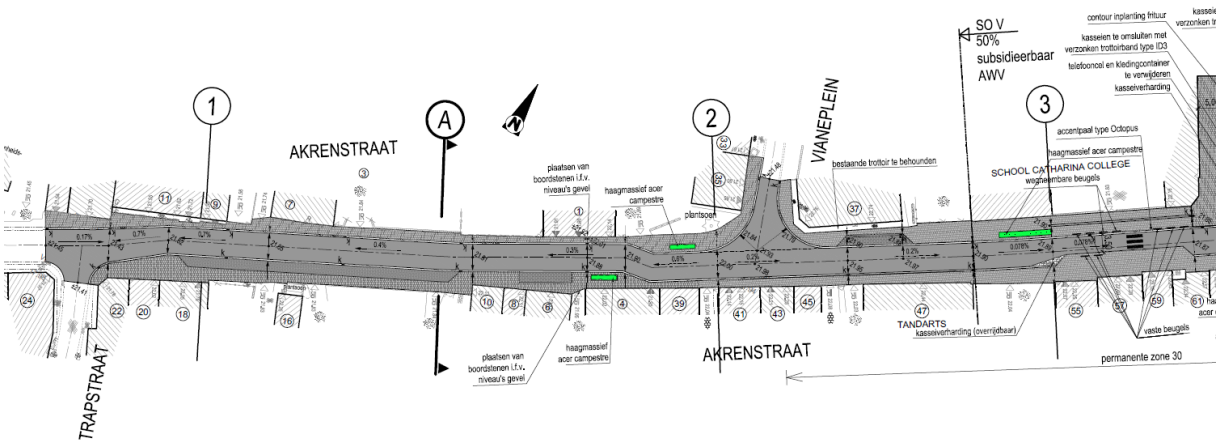

Figuur 13. Ontworpen toestand van de wegenis. Een gedetailleerde versie is te vinden bij de bijlagen, plan 6 (Studiebureau Arcadis).

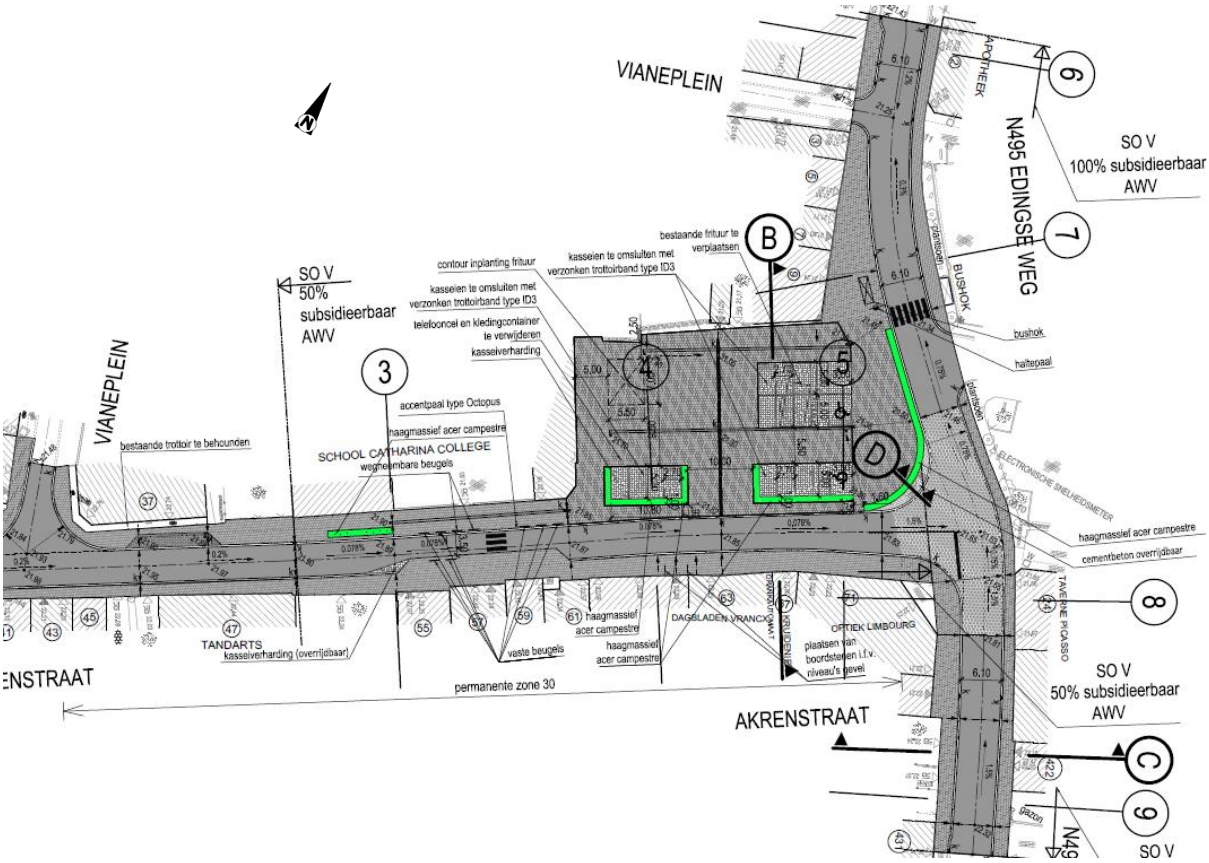

Figuur 14. Ontworpen toestand van de wegenis. Een gedetailleerde versie is te vinden bij de bijlagen, plan 6 (Studiebureau Arcadis).

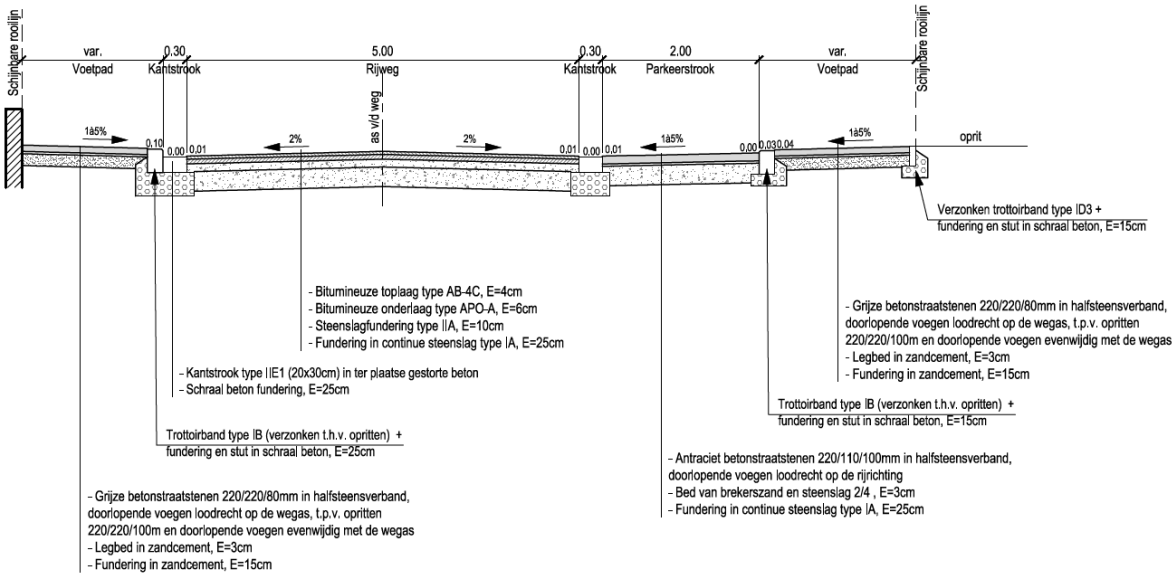

Figuur 15. Dwarsprofiel A van de wegenis. Een gedetailleerde versie is te vinden bij bijlagen plan 7 (Studiebureau Arcadis).

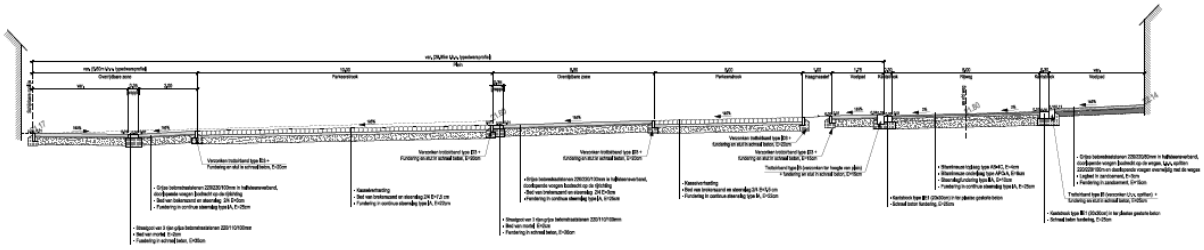

Figuur 16. Dwarsprofiel B van de wegenis. Een gedetailleerde versie is te vinden bij bijlagen plan 7 (Studiebureau Arcadis).

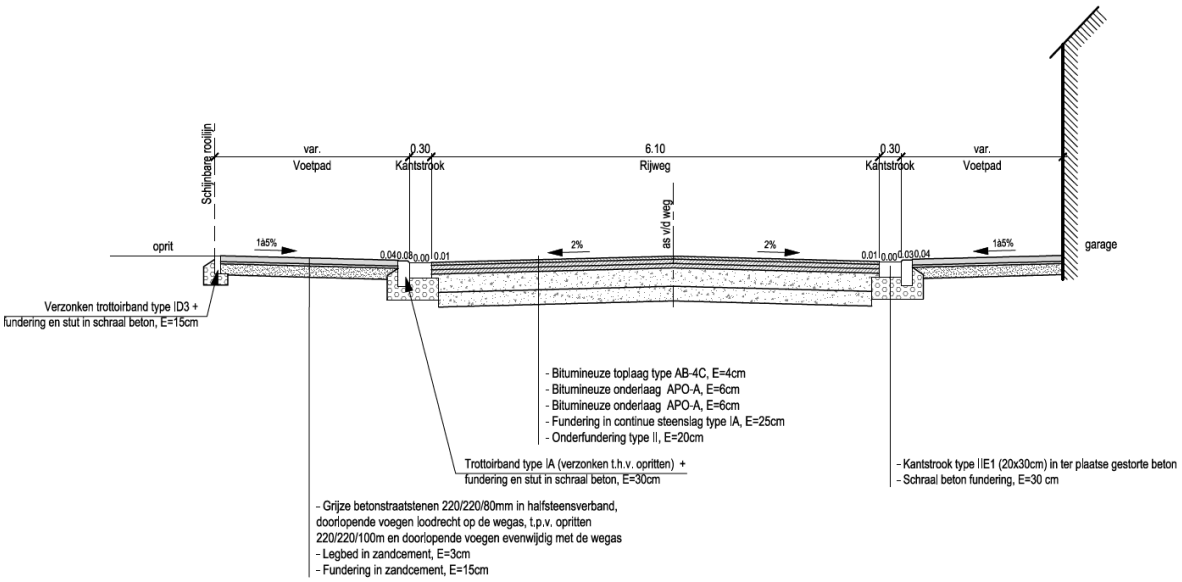

Figuur 17. Dwarsprofiel C van de wegenis. Een gedetailleerde versie is te vinden bij bijlagen plan 7 (Studiebureau Arcadis).

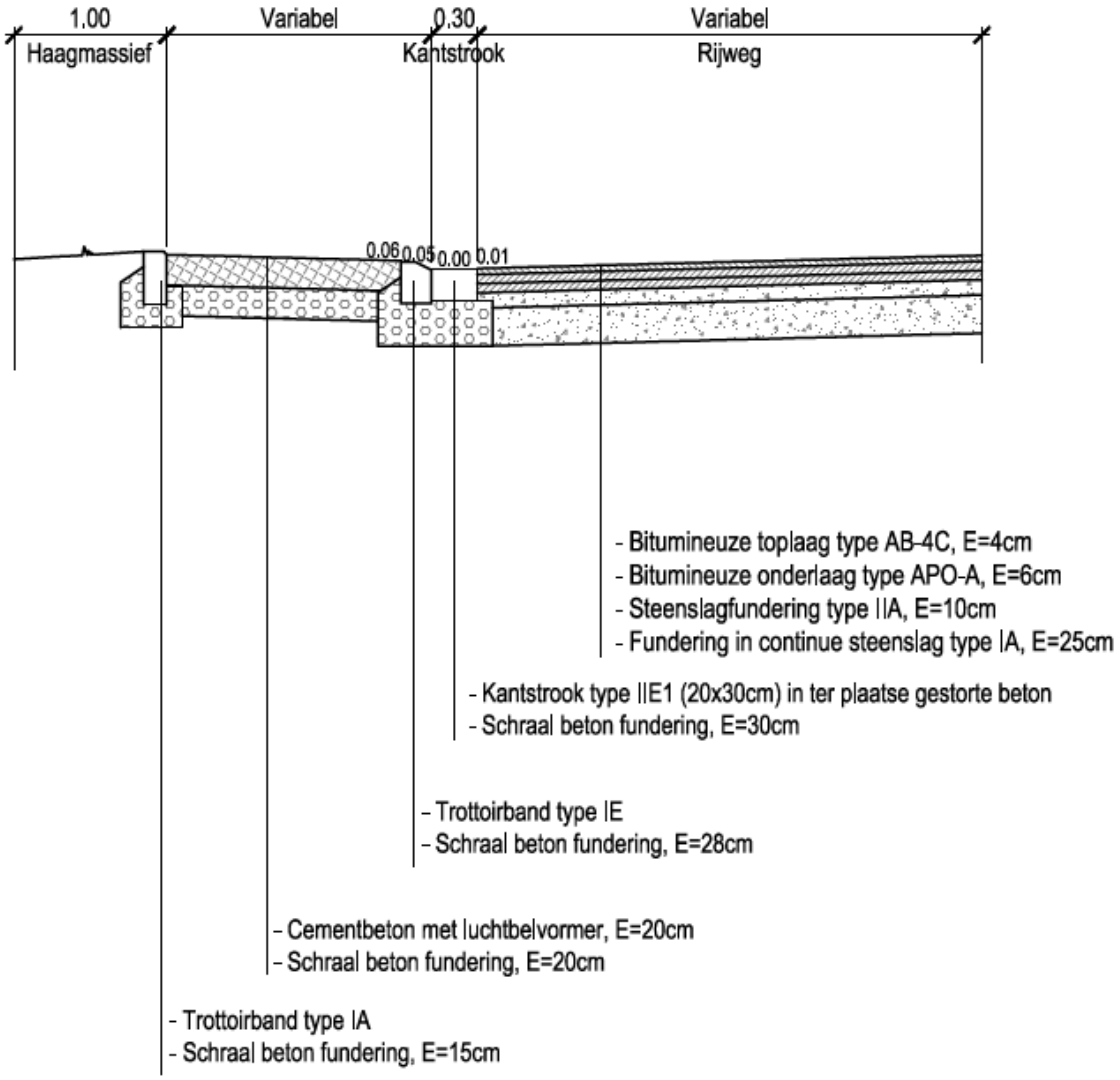

Figuur 18. Dwarsprofiel D van de wegenis. Een gedetailleerde versie is te vinden bij bijlagen plan 7 (Studiebureau Arcadis).

*Samenvattend (**figuur 19**):*

De **wegenis** van de Akrenstraat, het Vianeplein en een deel van de Edingseweg wordt heraangelegd. De bestaande verharding met een minimumopbouw van 35 cm wordt opgebroken en vervangen door nieuwe verharding, tussen 29,5 en 61 cm dik.

De nieuwe **riolering** beperkt zich tot de Akrenstraat en in de Vianeplein(straat). Op het Vianeplein zelf en in de Edingseweg wordt geen nieuwe riolering voorzien. De bestaande riolering op het plein wordt dicht gemetst. De diameter voor de nieuwe rioleringsbuizen zal voor de RWA-leiding 250 mm breed zijn, en voor de DWA-leidingen 400 mm of 500 mm breed. De buizen liggen op ca. 2,00 tot 3,00 m van elkaar. De dieptes van de buizen variëren tussen 1,00 m en 1,90 m diep. Bij de aanleg wordt de bestaande riolering in deze straten opgebroken. De geplande riolering zal deels in de verstoring van de bestaande riolering komen te liggen, zij het wel dat ze doorgaans iets dieper wordt aangelegd. Een deel van de nieuwe riolering komt ook buiten het bestaande gabarit.

Figuur 19. Weergave van de bestaande toestand van de rioleringen versus de geplande toestand (eigen bewerking, naar plannen van Studiebureau Arcadis).

2.2.2 De actuele archeologische kennis over het terrein

Momenteel is er **archeologisch niets geweten** over het projectgebied. Historisch onderzoek en een studie van het historisch kaartmateriaal toonden wel aan dat het hier om **de oude dorpskern van Viane** gaat, een gehucht waarvan de vroegste vermelding teruggaat tot de 13de eeuw. Aan de oostelijke rand van het gehucht lag het Vianeplein. Het voormalige plein was **groter dan het huidige**, en werd doorsneden door het oude tracé van de huidige Vianeplein(straat) en door de Edingseweg. Ten zuiden van het oude tracé van de Vianeplein(straat) lag een deel van het plein, waar op een landmeterskaart uit 1762 een waterput en een schandpaal zijn afgebeeld. Ten noorden lag de Sint-Niklaaskapel en een poel. Op de historische kaarten en in de parochiearchieven zijn geen aanwijzingen gevonden voor begraving, maar dit betekent niet dat er geen begraving aanwezig kan zijn uit oudere periodes. Het is dan ook mogelijk dat deze begraving een groot areaal omvatte en ook binnen het huidige projectgebied, dat eigenlijk ten zuiden van het oude wegtracé ligt, aanwezig was. **Het projectgebied omvat enkel het zuidelijke deel van het voormalige plein,** met uitzondering van enkele kleine delen van het noordelijke en oostelijke deel van het voormalige plein.

2.2.3 De verwachting ten aanzien van de archeologische waarde van het terrein

Op basis van de bestaande verstoringen, de geplande werken en de archeologische kennis over het terrein, kan een verwachting ten aanzien van het archeologisch erfgoed opgesteld worden.

De bestaande verstoringen omvatten een wegenis van minstens 0,35 m dik en een rioleringsstelsel dat in twee min of meer parallelle systemen door het projectgebied loopt. Deze rioleringsinfrastructuur bevindt zich op een diepte van 1,20 à 1,70 m onder het maaiveld. Zodoende is een groot deel van het projectgebied reeds verstoord.

De geplande werken omvatten de aanleg van een nieuwe wegenis van 29,5 cm tot 61 cm dik, en van een nieuw gescheiden rioleringsstelsel dat tussen 1,00 en 1,90 m onder het maaiveld wordt aangelegd.

De bestaande archeologische kennis omvat de wegtracés, de omvang van het voormalige plein en de aanwezigheid van een waterput en schandpaal.

Op basis van deze elementen kan het projectgebied opgedeeld worden in **twee zones**: een zone met een matig hoge archeologische verwachting en een zone met een lage archeologische verwachting (**figuur 20**). De zone met een **matig hoge archeologische verwachting** situeert zich op het **huidige Vianeplein en het aanliggende deel van de Vianeplein(straat),** met enkele kleine delen ter hoogte van de Edingseweg. Het is afgebakend op basis van de omvang van het vroegere plein en de bestaande verstoringen. De verwachting is hier matig hoog omwille van de aanwezigheid van pleinniveaus, het vroegere tracé van de Vianeplein(straat), een waterput en een schandpaal, en de eventuele aanwezigheid van begraving. Deze eventuele begraving wordt dan vooral in het noordwesten van het projectgebied verwacht. Dit deel lag immers het dichtst bij de vroegere Sint-Niklaaskapel.

De zone met een **lage archeologische verwachting** zijn die zones die altijd al wegtracé zijn geweest, met name de Akrenstraat en de Edingseweg. Aangezien hier al rioleringen aangelegd zijn, zijn deze tracés al verstoord. Daarnaast zijn wegtracés moeilijk te dateren: ze bevatten wegens hun karakter als weg over het algemeen weinig vondsten. De kenniswinst voorkomende uit het onderzoeken van dergelijke historische wegtracés die tot op heden in gebruik zijn, is laag; vraagstellingen inzake ouderdom kunnen bovendien ook en wellicht beter beantwoord worden in de historische kern zelf.

De zone met een matig hoge archeologische verwachting is de zone die weerhouden wordt voor het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem. De zone met een lage verwachting valt weg en wordt hier dan ook niet verder besproken.

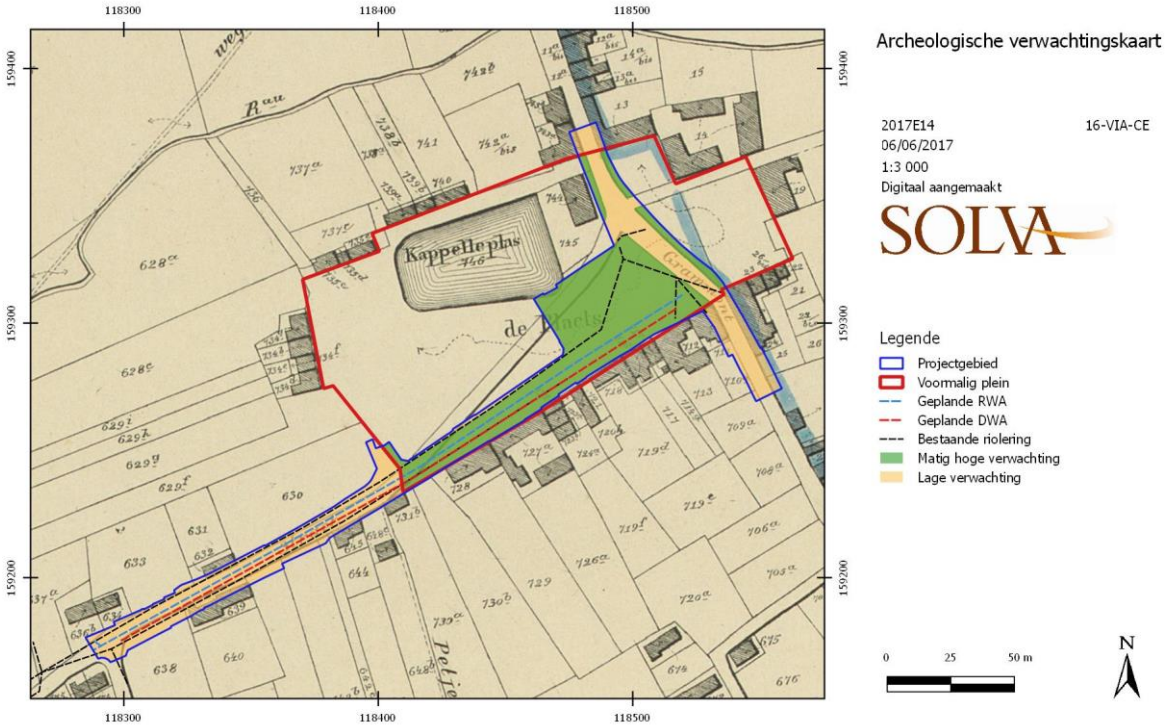

Figuur 20. Archeologische verwachtingskaart, met als achtergrond de Popp-kaart (1842-1879) (AGIV; geraadpleegd via WMS).

2.2.4 De doelstelling(en) van het vooronderzoek met ingreep in de bodem

De algemene doelstelling van het vooronderzoek met ingreep in de bodem is de volgende:

- Nagaan wat de aard, waardering en bewaring is van de aanwezige en eventueel aanwezige archeologische waarden.

Deze kan onderverdeeld worden in verschillende deeldoelstellingen:

- Nagaan of er begraving aanwezig is op het plein, en zo ja, de aard, waardering en bewaring vaststellen.
- Nagaan of er historische pleinniveaus aanwezig zijn, en zo ja, de aard, waardering en bewaring vaststellen.
- Nagaan of er andere archeologische sporen aanwezig (kunnen) zijn, en zo ja, de aard, waardering en bewaring vaststellen.

2.2.5 De te beantwoorden onderzoeksvragen

De beantwoorden onderzoeksvragen vloeien voort uit de doelstellingen:

- Wat is de bestaande opbouw van de aanwezige verharding, vanaf welke diepte kunnen archeologische sporen aangetroffen worden?
- Zijn er sporen van begraving aanwezig in het projectgebied?
- Wat is de aard, waardering en bewaring van de eventueel aanwezige archeologische structuren (plein- en wegniveau, eventueel schandpaal, waterput, … indien deze bij het proefputtenonderzoek worden aangetroffen) en van de eventueel aanwezige begraving?
- Kunnen de aangetroffen sporen bijdragen aan de kennis over de historische ontwikkeling van Viane?

2.3 De onderzoeksstrategie en –methode

2.3.1 Een tekstuele beschrijving en motivering van de geplande onderzoeksmethoden en -situaties

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1. Is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?
2. Is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein?
3. Is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
4. Is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Eerst wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	**Opportuun**	**Motivering**
Landschappelijk booronderzoek	Neen	Niet mogelijk en niet nuttig. De aard van de bodembedekking en het gebruik van het terrein (verharding en openbare weg) laat dit niet toe. Deze onderzoeksmethode biedt ook niet de mogelijkheid om de geformuleerde onderzoeksvragen afdoende te beantwoorden.
Landschappelijke profielputten	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Deze onderzoeksmethode biedt niet de mogelijkheid om de geformuleerde onderzoeksvragen te beantwoorden.
Geofysisch onderzoek	Neen	Niet of slechts beperkt mogelijk en niet nuttig. De aard van de bodembedekking en het gebruik van het terrein (verharding en openbare weg) laat dit niet toe. Geofysisch onderzoek is in deze context niet relevant omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren.
Veldkartering	Neen	Niet mogelijk en niet nuttig. De aard van de bodembedekking en het gebruik van het terrein (verharding en openbare weg) laat dit niet toe.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Verkennend archeologisch booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eventuele archeologische sporen zullen zich manifesteren onmiddellijk onder de wegkoffer. De verwachting is dat het voornamelijk (middeleeuwse) grondsporen zal betreffen. Boringen laten een gedegen interpretatie (aard, samenhang tussen sporen, ruimtelijke spreiding, …) niet toe.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Eventuele archeologische sporen zullen zich manifesteren onmiddellijk onder de wegkoffer. De verwachting is dat het voornamelijk (middeleeuwse) grondsporen zal betreffen. Boringen laten een gedegen interpretatie (aard, samenhang tussen sporen, ruimtelijke spreiding, …) niet toe.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Gezien het archeologisch niveau zich onmiddellijk onder de wegkoffer bevindt, kan verondersteld worden dat steentijdsites zich niet meer *in situ* bevinden. Er kan redelijkerwijze verondersteld worden dat de intense bebouwing en begraving sinds de middeleeuwen de ondergrond heeft vergraven.
Proefsleuven en / of proefputten	Ja	Mogelijk en nuttig. Deze onderzoekstechniek zal het meeste informatie opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Dit onderzoek zal een schadelijke impact hebben op het bodemarchief. Toch is deze onderzoeksmethode nodig om verdere uitspraken te kunnen doen over de aanwezigheid, diepte, complexiteit en densiteit van een archeologische site op het terrein.

Afweging van de opportuniteit van de onderzoeksmethodes: op basis van hogerstaande afwegingen wordt een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem voorgesteld dat bestaat uit:

- Proefputtenonderzoek

Een onderzoek met ingreep in de bodem is noodzakelijk aangezien het vooronderzoek tot nu toe (bureauonderzoek) onvoldoende informatie opleverde om een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen omdat informatie over de aanwezigheid, aard en graad van bewaring van archeologische sporen ontbreekt.

Na afweging van bovenstaande onderzoeksmethoden, wordt enkel **proefputtenonderzoek** als methode weerhouden.

2.3.2 De afbakening van het te onderzoeken gebied

Zie figuur 21. Zie ook Hoofdstuk 2.2.3 en figuur 20.

Dit afgebakende onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van 2357,37 m². Ze is afgebakend op basis van de historische informatie (afbakening oorspronkelijk plein van Viane) en de gekende verstoringen.

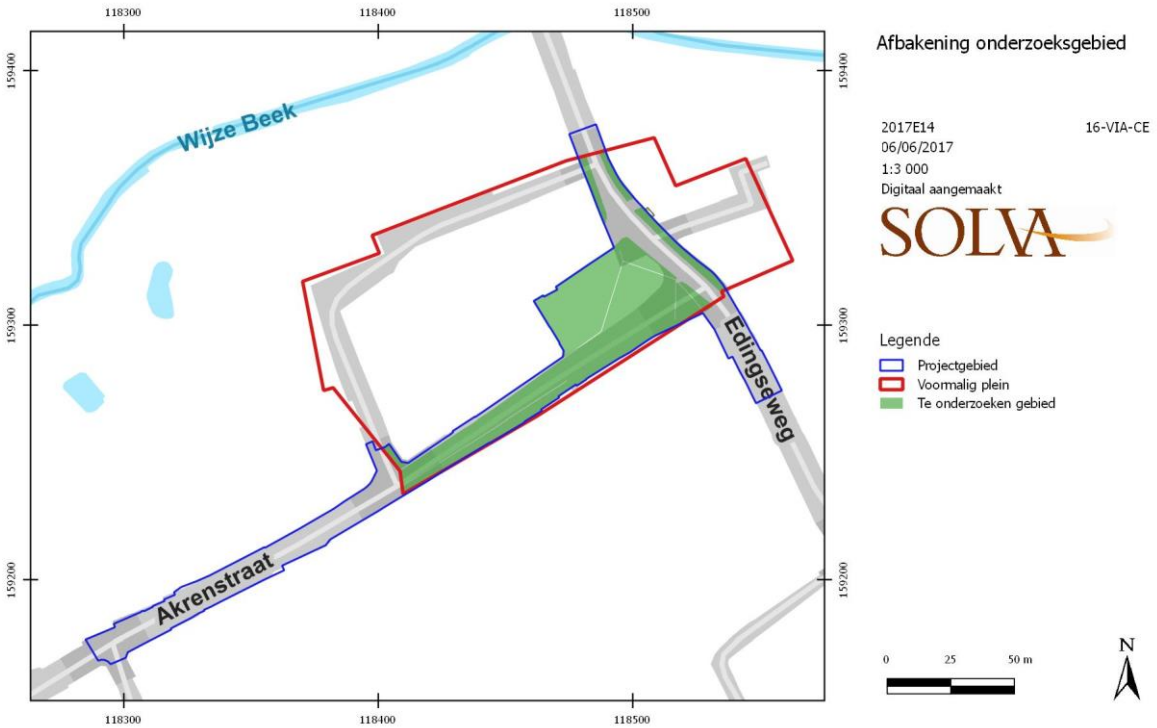

Figuur 21. Afbakening van het te onderzoeken gebied op basis van de bestaande toestand, de geplande werken en de archeologische verwachting.

2.3.3 Een tekstuele beschrijving van de criteria die gehanteerd zullen worden om te bepalen wanneer de voorziene onderzoeksmethoden alsnog niet uitgevoerd moeten worden

Niet van toepassing. Het proefputtenonderzoek zal uitgevoerd worden.

2.4 De onderzoekstechnieken

Op basis van het bureauonderzoek kan een occupatie vanaf minstens de 13de eeuw verwacht worden. Het gaat zeker om plein- en wegniveaus die qua omvang en tracé quasi hetzelfde zijn gebleven sinds minstens de late 16de – begin 17de eeuw. Mogelijks zijn er begravingen aanwezig. Het gaat om een site met een complexe verticale stratigrafie, derhalve is Hoofdstuk 8.6.3 van de Code van Goede Praktijk van toepassing.

Er worden twee proefputten voorzien van 2 m op 2à 3 m elk. De locatie van de proefputten is gekozen in functie van de vraagstelling (**figuur 22**).

Proefput 1 bevindt zich in het uiterste noordwesten van de onderzoekszone. Met deze proefput wordt nagegaan of er eventueel begraving aanwezig is binnen de onderzoekszone. Zoals hierboven is beargumenteerd, is eventuele begraving in de meest noordwestelijke hoek van de onderzoekszone en het projectgebied te verwachten. Het is dus de locatie die het dichtst bij de voormalige kapel ligt. Bij de inplanting is rekening gehouden met een bestaand plantsoen, de uitrit van een tuin en de parkeersituatie. Zo wordt de hinder op dit kleine plein beperkt (aanleg put + werfinrichting, grondstockage, …). De proefput zal tot het eerste archeologische niveau aangelegd worden.

Proefput 2 in het zuidoosten van het bestaande plein. Met deze proefput wordt nagegaan of er pleinniveaus en/of andere archeologische sporen aanwezig zijn in de onderzoekszone. Ook deze proefput ligt op een locatie waar enkel de wegenis wordt heraangelegd. Daarom zal ook deze proefput tot het eerste archeologische niveau aangelegd worden.

Mocht het voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen nodig blijken, kunnen de proefputten uitgebreid worden. De proefputten zullen in eerste instantie afgegraven worden tot op een eerste archeologisch relevant niveau. De opgraving van de proefputten zal hoofdzakelijk binnen het gabarit

van de toekomstige werken (tot verstoringsdiepte) gebeuren. Indien zich op een dieper niveau nog archeologische sporen bevinden (en mocht het voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen nodig blijken), zal ook hier een evaluatie van gemaakt worden.

Deze proefputten dienen te worden uitgegraven met een graafmachine met een bak zonder tanden. De uitvoerders van het proefsleuvenonderzoek dienen niet te beschikken over bijkomende specifieke competenties ten opzichte van deze opgenomen in de Code van Goede Praktijk. De bepalingen van de Code van Goede Praktijk worden gevolgd (hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk).

Figuur 22. Locatie van de aan te leggen proefputten.

2.5 De voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Niet van toepassing.